T003 A HÀM III 23-Kinh Trí

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

23. KINH TRÍ1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Phaät du hoùa taïi nöôùc Xaù-veä, trong röøng Thaéng laâm, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Baáy giôø Tyø-kheo Maâu-lôïi-phaù-quaàn-naäu2 xaû giôùi, boû ñaïo. Tyø-kheo Haéc Xæ3 nghe Tyø- kheo Maâu-lôïi-phaù-quaàn-naäu, xaû giôùi, boû ñaïo, lieàn ñeán choã Toân giaû Xaù-leâ Töû, cuùi ñaàu laïy döôùi chaân roài ngoài xuoáng moät beân. Ngoài xong, thöa raèng: “Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, ngaøi neân bieát Tyø-kheo Maâu-lôïi-phaù-quaàn-naäu, xaû giôùi, boû ñaïo”. Toân giaû Xaù-leâ Töû noùi raèng: “Tyø-kheo Maâu-lôïi-phaù-quaàn-naäu ôû trong giaùo phaùp naøy maø coù söï aùi laïc chaêng?” Toân giaû Haéc Xæ hoûi laïi raèng: “Toân giaû Xaù-leâ Töû ôû trong giaùo phaùp naøy coù söï aùi laïc chaêng?” Toân giaû Xaù-leâ Töû traû lôøi raèng: “Naøy Haéc Xæ, ta khoâng heà coù söï nghi hoaëc ñoái vôùi giaùo phaùp naøy”. Tyø-kheo Haéc Xæ laïi hoûi raèng: “Toân giaû Xaù-leâ Töû ñoái vôùi nhöõng vieäc trong töông lai thì nhö theá naøo?” Toân giaû Xaù-leâ Töû traû lôøi raèng: “Ta ñoái vôùi nhöõng vieäc trong töông lai thì cuõng khoâng coù gì do döï”. Tyø-kheo Haéc Xæ nghe vaày roài, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ñeán choã Phaät cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài xuoáng moät beân, baïch raèng: “Baïch Theá Toân, Toân giaû Xaù-leâ Töû vöøa roài töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí4, bieát nhö thaät raèng: ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh nöõa’.” Ñöùc Theá Toân nghe xong baûo moät vò Tyø-kheo: “Ngöôi haõy ñeán choã Xaù-leâ Töû noùi raèng ‘Ñöùc Theá Toân muoán goïi ngaøi.’” Tyø-kheo aáy vaâng lôøi Phaät daïy, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy laïy Phaät roài ñi ñeán choã Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa raèng: “Ñöùc Theá Toân goïi Toân giaû Xaù-leâ Töû”. Toân giaû Xaù-leâ Töû nghe roài lieàn ñi ñeán tröôùc Phaät, cuùi ñaàu leã roài ngoài xuoáng moät beân. Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: “Naøy Xaù-lôïi-phaát, coù thaät vöøa roài thaày töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí, bieát nhö thaät, raèng ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa’ chaêng?”

1.
Töông ñöông Paøli: S, XII.32, Kalaøra-suttam.
2.
Maâu-lôïi-phaù-quaàn-naäu Paøli: Moliyaphagguna.
3.
Haéc Xæ Paøli: Kalaørakhattiya.
4.
Paøli: aóóaø vyaøkataø, tuyeân boá veà cöùu caùnh trí.

Toân giaû Xaù-leâ Töû baïch raèng: “Baïch Theá Toân, khoâng phaûi vôùi lôøi vaên aáy, khoâng phaûi ñi vôùi caâu aáy maø con noùi veà nghóa aáy”. Ñöùc Theá Toân baûo: “Naøy Xaù-leâ Töû, moät thieän nam töû tuøy phöông tieän5 maø tuyeân

thuyeát, heã coù chöùng ñaéc trí, thì tuyeân boá chöùng ñaéc trí". Toân giaû Xaù-leâ Töû baïch raèng: "Baïch Theá Toân, con vöøa noùi khoâng phaûi vôùi lôøi aáy, khoâng phaûi vôùi caâu aáy maø con noùi veà nghóa aáy". Ñöùc Theá Toân hoûi: "Naøy Xaù-leâ Töû neáu coù vò phaïm haïnh naøo ñeán hoûi thaày theá naøy: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, bieát theá naøo, thaáy theá naøo, ñeå coù theå töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí, bieát nhö thaät raèng: 'Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa?' Naøy Xaù-leâ Töû nghe nhö vaäy thaày seõ traû lôøi sao?" Toân giaû Xaù-leâ Töû traû lôøi raèng: "Baïch Theá Toân, neáu coù vò phaïm haïnh ñeán hoûi con raèng: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, bieát theá naøo, thaáy theá naøo, ñeå coù theå töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí, bieát nhö thaät raèng: 'Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa?' Baïch Theá Toân, neáu coù ngöôøi phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö vaäy, con seõ traû lôøi nhö vaày: 'Chö Hieàn, sanh coù nhaân. Nhaân cuûa söï sanh aáy dieät taän, thì bieát nhaân cuûa söï sanh dieät taän; toâi töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí, bieát nhö thaät raèng: 'Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa?' Baïch Theá Toân neáu coù ngöôøi phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö vaäy, con seõ traû lôøi nhö theá". Ñöùc Theá Toân khen raèng: "Hay thay! Hay thay! Neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö vaäy. Vì sao theá? Vì noùi nhö theá neân bieát ñoù laø nghóa". Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: "Naøy Xaù-leâ Töû, neáu coù vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, söï sanh do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác6?" Thaày nghe nhöõng caâu hoûi ñoù, traû lôøi nhö theá naøo?" Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa: "Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con raèng: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, söï sanh do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác?" Con nghe nhö vaäy seõ traû lôøi raèng: 'Naøy chö Hieàn, söï sanh laáy höõu laøm nhaân, laáy höõu laøm duyeân, töø höõu maø sanh, laáy höõu laøm goác'. Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy". Ñöùc Theá Toân khen: "Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa". Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: "Naøy Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, höõu do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác?' Thaày nghe nhöõng lôøi aáy

5. Haùn: tuøy kyø phöông tieän Paøli: yena kenaci pariyaøyena, baèng phaùp moân (phöông phaùp) naøo. 6. Paøli: kiö-nidaønaø kiö-samudayaø kiö-jaøtikaø kiö-bhavaø, nguyeân nhaân gì, taäp khôûi gì, chuûng loaïi gì, töï theå gì?

seõ traû lôøi theá naøo?" Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa raèng: "Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con raèng 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, höõu do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác?' Baïch Theá Toân con nghe nhö vaäy, con seõ traû lôøi theá naøy: 'Naøy chö Hieàn, höõu laáy thuû7 laøm nhaân, laáy thuû laøm duyeân, töø thuû maø sanh, laáy thuû laøm goác.' Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy." Ñöùc Theá

Toân khen raèng: “Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa”. Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: “Naøy Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, thuû do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác?’ Thaày nghe nhöõng lôøi aáy seõ traû lôøi theá naøo?” Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa raèng: “Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con raèng ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, thuû do nhaân gì, do duyeân gì, töø ñaâu maø sanh, laáy gì laøm goác?” Baïch Theá Toân, con nghe nhö vaäy, con seõ traû lôøi theá naøy: ‘Naøy chö Hieàn, thuû laáy aùi laøm nhaân, laáy aùi laøm duyeân, töø aùi maø sanh, laáy aùi laøm goác’. Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy”. Ñöùc Theá Toân khen raèng: “Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa”. Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: “Naøy Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, theá naøo laø aùi?’ Thaày nghe nhöõng lôøi aáy seõ traû lôøi theá naøo?” Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa raèng: “Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con raèng ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, theá naøo laø aùi?” Baïch Theá Toân, con nghe nhö vaäy, con seõ traû lôøi theá naøy: ‘Naøy chö Hieàn, coù ba caûm thoï8; caûm thoï laïc, caûm thoï khoå, caûm thoï khoâng laïc khoâng khoå. ÔÛ trong ñoù maø ham muoán, ñaém tröôùc, ñoù goïi laø aùi’. Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi con nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy”. Ñöùc Theá Toân khen raèng: “Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa”. Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: “Naøy Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñoái vôùi ba thoï khoâng ham muoán, ñaém tröôùc?” Thaày nghe vaäy roài traû lôøi theá naøo?” Toân giaû Xaù-leâ Töû thöa raèng: “Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi raèng: ‘Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñoái vôùi ba thoï khoâng ham muoán, ñaém tröôùc?’ Nghe vaäy roài, con

7.

Haùn: thoï dòch ngöõ thoâng duïng laø thuû. Paøli: upaødaøna

8.

Haùn: giaùc töø ngöõ thoâng duïng laø thoï. Paøli: vedaøna.

seõ traû lôøi raèng: ‘Naøy chö Hieàn, ba thoï naøy laø phaùp voâ thöôøng phaùp khoå, phaùp dieät. Phaùp voâ thöôøng töùc laø khoå; thaáy khoå roài lieàn khoâng coøn ham muoán, ñaém tröôùc ñoái vôùi ba thoï’. Baïch Theá Toân, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy”. Ñöùc Theá Toân khen raèng: “Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa”. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo raèng: “Naøy Xaù-leâ Töû, lôøi noùi naøy coøn coù yù nghóa nöõa ñeå lôøi noùi aáy coù theå traû lôøi vaén taét. Naøy Xaù-leâ Töû,

nhöõng gì ñöôïc caûm thoï, nhöõng gì ñöôïc taïo taùc, thaûy ñeàu laø khoå9. Naøy Xaù-leâ Töû, ñoù goïi laø coøn moät yù nghóa nöõa ñeå lôøi noùi aáy coù theå ñöôïc traû lôøi vaén taét". Ñöùc Theá Toân hoûi raèng: "Naøy Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày theá naøy: 'Thöa Toân giaû Xaù-leâ Töû, boäi xaû10 theá naøo ñeå ø töï tuyeân boá laø chöùng ñaéc trí, bieát nhö thaät, raèng 'Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa?'" Toân giaû Xaù -lôï i-phaát thöa raè ng: "Baï ch Theá Toân , neáu coù vò phaïm haï nh ñeán hoû i con theá naøy : 'Thöa Toân giaû Xaù -leâ Töû, boäi xaû theá naø o ñeå töï tuyeân boá laø chöùn g ñaéc trí, bieát nhö thaät, raèn g 'Söï sanh ñaõ döù t, phaïm haïn h ñaõ vöõ ng, vieäc caà n laø m ñaõ laøm xong, khoâng coø n taùi sanh nöõa ?' Con nghe nhö vaä y seõ traû lôø i theá naøy : 'Naøy chö Hieàn , toâi do boäi xaû beân trong11 maø dieät taä n caù c aùi12, khoâ ng kinh haõ i, khoân g sôï seä t, khoâng nghi, khoâng hoaë c, thöïc haø nh söï thuû hoä nhö vaä y. Thuû hoä nhö theá roà i khoâ ng sanh ra laäu baát thieän13'. Baïc h Theá Toân , neáu caùc vò phaïm haï nh hoû i con nhö theá, con seõ traû lôøi nhö vaäy. Ñöùc Theá Toân khen raèng: "Hay thay! Hay thay! Xaù-leâ Töû, neáu caùc vò phaïm haïnh ñeán hoûi thaày nhö theá, thaày neân traû lôøi nhö theá. Vì sao theá? Vì noùi nhö vaäy neân bieát ñoù laø nghóa". Ñöùc Phaät baûo raèng: "Naøy Xaù -leâ Töû, lôø i noùi naø y coøn coù yù nghóa nöõa ñeå lôøi noù i aáy coù theå traû lôø i vaé n taét. 'Ñoái vôù i nhöõ ng keát söû maø Sa-moân noù i ñeá n14, nhöõ ng kieá t söû aáy khoân g toàn taï i nôi ta, thöïc haø nh söï thuû hoä nhö vaäy ; thuû hoä nhö theá roà i khoâ ng coø n sanh ra laä u baát thieän nöõa '. Naøy Xaù -leâ Töû, ñoù goïi laø coøn coù yù nghóa nöõa ñeå lôøi noùi aáy coù theå traû lôøi vaén taét". Ñöùc Theá Toân noùi nhö vaäy roài, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy ñi vaøo tònh thaát tónh toïa. Sau khi Ñöùc Theá Toân ñi vaøo tònh thaát chaúng bao laâu, Toân giaû Xaù-leâ Töû baûo caùc Tyø-kheo raèng: "Naøy chö Hieàn, thoaït tieân toâi chöa kòp gôïi yù maø Ñöùc Theá Toân laïi hoûi yù nghóa ñoù, toâi ñaõ nghó raèng sôï khoâng traû lôøi ñöôïc. Naøy chö Hieàn, khi toâi noùi ra yù nghóa thöù nhaát lieàn ñöôïc Ñöùc Theá Toân taùn thaùn, toâi laïi nghó theá naøy: 'Neáu Ñöùc Theá Toân trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc vôùi nhöõng caâu khaùc, maø hoûi toâi veà nghóa naøy, thì

9. Paøli: yaö kióci vedayitaö taö dukkhasmiö ti, caùi gì ñöôïc caûm thoï, caùi aáy ôû trong khoå. 10. Haùn: boái nhi baát höôùng cuõng noùi laø boái xaû.
Thoâng thöôøng noùi laø giaûi thoaùt; coù taâm moân, maø dieät thoï töôûng ñònh laø cao nhaát. Paøli: vimokkha. 11. Haùn: noäi boái nhi baát höôùng
Paøli: ajjhattaö vimokkhaø, söï giaûi thoaùt beân trong (hay noäi taâm). 12. Paøli: sabbupaødaønakkhayaø, taát caû chaáp thuû dieät taän. 13. Paøli: yathaø sataö viharantaö aøsavaø aønussavanti, do soáng chaùnh nieäm nhö theá caùc laäu khoâng coøn ræ chaûy. 14. Paøli: ye aøsavaø samanena vuttaø, nhöõng laäu hoaëc maø Sa-moân noùi ñeán.

toâi vaãn coù theå trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ñöùc Theá Toân veà nghóa aáy. Neáu Ñöùc Theá Toân trong hai, ba, boán ngaøy cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc caâu khaùc maø

hoûi toâi veà nghóa naøy, thì toâi vaãn coù theå trong hai, ba, boán cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ñöùc Theá Toân veà nghóa aáy'." Tyø-kheo Haéc Xæ nghe Toân giaû Xaù-leâ Töû noùi nhöõng lôøi aáy roài, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, voäi ñeán choã Phaät baïch raèng: "Sau khi Theá Toân vaøo tònh thaát chaúng bao laâu, Toân giaû Xaù-leâ Töû noùi raát to chaúng thua gì tieáng roáng cuûa sö töû, raèng: 'Naøy chö Hieàn, thoaït tieân toâi chöa kòp gôïi yù maø Ñöùc Theá Toân laïi hoûi yù nghóa ñoù, toâi ñaõ nghó raèng sôï khoâng traû lôøi ñöôïc. Naøy chö Hieàn, khi toâi noùi ra yù nghóa thöù nhaát lieàn ñöôïc Ñöùc Theá Toân taùn thaùn, toâi laïi nghó theá naøy: Neáu Ñöùc Theá Toân trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc vôùi nhöõng caâu khaùc, maø hoûi toâi veà nghóa naøy, thì toâi vaãn coù theå trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ñöùc Theá Toân veà nghóa aáy. Neáu Ñöùc Theá Toân trong hai, ba, boán ngaøy cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc caâu khaùc maø hoûi toâi veà nghóa naøy, thì toâi vaãn coù theå trong hai, ba, boán cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ñöùc Theá Toân veà nghóa aáy'." Ñöùc Theá Toân baûo raèng: "Naøy Haéc Xæ, thaät nhö vaäy! Thaät nhö vaäy! Neáu Ta trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc vôùi nhöõng caâu khaùc, maø hoûi Tyø-kheo Xaù-leâ Töû veà nghóa naøy, thì Tyø- kheo Xaù-leâ Töû vaãn coù theå trong moät ngaøy moät ñeâm, vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ta veà nghóa aáy. Naøy Haéc Xæ, neáu Ta trong hai, ba, boán ngaøy cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc caâu khaùc maø hoûi Tyø-kheo Xaù-leâ Töû veà nghóa naøy, thì Tyø- kheo Xaù-leâ Töû vaãn coù theå trong hai, ba, boán cho ñeán baûy ngaøy baûy ñeâm vôùi nhöõng lôøi khaùc, caâu khaùc maø traû lôøi Ta veà nghóa aáy. Vì sao theá? Naøy Haéc Xæ, Tyø-kheo Xaù-leâ Töû ñaõ thaáu ñaït saâu xa veà phaùp giôùi15 vaäy". Phaät thuyeát nhö vaäy, Toân giaû Xaù-leâ Töû vaø caùc Tyø-kheo sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

15. Haùn: thaâm ñaït phaùp giôùi Paøli: Dhammadhaøtu-suppaæividha, lyù giaûi saâu saéc veà Phaùp giôùi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.